

Koulun kerhotoiminta, hyvinvointia lapsen ja nuoren elämään

- NÄKÖKULMIA LAATUUN, VAKIINNUTTAMISEEN JA TOIMENPITEISIIN

Koulun kerhotoiminta, hyvinvointia lapsen ja nuoren elämään

- NÄKÖKULMIA LAATUUN, VAKIINNUTTAMISEEN JA TOIMENPITEISIIN

**Koulun kerhotoiminta,
hyvinvointia lapsen ja nuoren elämään
- NÄKÖKULMIA LAATUUN, VAKIINNUTTAMISEEN JA TOIMENPITEISIIN**

Työryhmä

Ville Alanen	Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
Outi Hurme	Suomen Vanhempainliitto ry
Kristiina Jakobsson	Koululiikuntaliitto KLL ry
Minna Riikka Järvinen	Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
Jani Kangasniemi	Koululiikuntaliitto KLL ry
Tiina Karhuvirta	Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
Marjo Kenttälä	Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
Merike Kesler	Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
Terhi Käkelä	Koululiikuntaliitto KLL ry
Anri Leveelahti	Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
Monica Martens-Seppelin	Sydkustens Landskapsförbund r.f.
Kaarina Matikainen	Koululiikuntaliitto KLL ry
Tuija Metso	Suomen Vanhempainliitto ry
Micaela Romantschuk-Pietilä	Förbundet Hem och Skola i Finland rf
Tiina Rytkölä	Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
Terho Tomperi	Koululiikuntaliitto KLL ry

Julkaisija

Kerhokeskus - koulutyön tuki ry

Ulkoasu ja taitto

Annika Jokinen

Översättning Yvonne Grönlund

Translation Yvonne Grönlund

ISBN (nid.) 978-952-5853-07-0

ISBN (pdf) 978-952-5853-08-7

Paino Aksidenssi Oy, Helsinki 2010

Tiivistelmä

Koulun kerhotoiminnan tavoite on tukea lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä perusopetuslain mukaisesti. Kerhotoiminnan kokonaisvaltainen tavoite on lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen.

Tutkimusten ja selvitysten mukaan harrastuksilla ja etenkin kouluympäristössä toteutettavalla kerhotoiminnalla on yhteys lasten ja nuorten hyvinvointiin. Hyvinvointivaikutukset edellyttävät tiettyjen sisällöllisten ja rakenteellisten tekijöiden huomioimista.

Koulun kerhotoimintaa ohjaavat perusopetuslaki ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Tällä hetkellä toimintaa ohjaa myös hallitusohjelma ja hallitusohjelman perusteella laadittava politiikkaohjelma. Lisäksi koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2007-2012 ja lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007-2011 linjaavat koulun kerhotoimintaa valtakunnan tasolla.

Sisällöllisiä laatutekijöitä ovat ne tekijät, jotka vaikuttavat toiminnan sisällöissä kerhotoiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Tavoitteet ovat osallisuuden tukeminen, sosiaalisten taitojen kehittyminen, oman kulttuurin tuottaminen, harrastuneisuuden tukeminen, kodin ja koulun kasvatuskumppanuuden edistäminen ja oppilaantuntemuksen lisääminen. Koulun kerhotoiminta tukee myös koulun toimintakulttuurin kehittämistä hyvinvointia lisääväksi.

Laadukkaan kerhotoiminnan osatekijöitä koulun toiminnan näkökulmasta on listattu opetussuunnitelman tavoitteisiin. Arvioitaessa koulun kerhotoiminnan laatu tekijöitä, on huomioitava ainakin kolme eri lähestymiskulmaa aiheeseen: yksilön eli kerholaisen näkökulma, yhteisön eli koulun näkökulma ja toiminnan mahdollistajan eli kunnan näkökulma.

Opetuksen järjestäjän muistilista laadukkaasta kerhotoiminnasta koostuu erityisesti suunnitelmallisuudesta kaikilla järjestämisen tasoilla, hallintokuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden välisen yhteistyön syvyydestä sekä koulun kerhotoiminnan arvioinnista sekä sen vaikutuksesta suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Toimenpidesuosituksien lähtökohtana on jokaisen perusopetusikäisen lapsen mahdollisuus osallistua harrastustoimintaan koululla koko perusopetuksen ajan koulussa tarjottavan kerhotoiminnan kautta. Toimenpidesuositukset ottavat kantaa lainsäädäntöön, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin, resursointiin, lasten ja nuorten hyvinvointia lisääviin kehittämisohjelmiin, opettajankoulutukseen, opettajien täydennyskoulutukseen, koulunkäyntiavustajien ja aamu- ja iltapäivätoiminnan tutkintoihin, nuoriso- ja kulttuurialan tutkintoihin, säännölliseen määrälliseen ja laadulliseen seurantaan ja arviointiin ja kansallisen ohjausryhmän asettamiseen.

Asiasanat

koulun kerhotoiminta, koulun kerhotoiminnan laatu, lasten ja nuorten hyvinvointi, harrastustoiminta

Sammanfattning

Målsättningen med skolans klubbverksamhet är att stödja barns och ungas uppväxt och utveckling i enlighet med lagen om grundläggande utbildning. Klubbverksamhetens omfattande målsättning är att främja välbefinnandet hos barn och unga.

Enligt undersökningar och utredningar har hobbyverksamhet, och framför allt klubbverksamhet som förverkligas i skolmiljön, ett samband med ungas välmående. Välbefinnandets inverkan förutsätter att vissa innehållsmässiga och strukturella faktorer tas i beaktande.

Skolans klubbverksamhet styrs av grunderna i grundutbildningslagen och grundutbildningens läroplan. Just nu styrs verksamheten även av regeringsprogrammet och det politiska program som uppgörs på basen av regeringsprogrammet. Dessutom dras riktlinjerna för skolornas klubbverksamhet på statlig nivå upp i Utvecklingsplanen för utbildning och forskning 2007-2012 samt Barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet 2007-2011.

Innehållsmässiga kvalitetsfaktorer är de faktorer som i verksamhetens innehåll påverkar att man uppnår de målsättningar som satts för klubbverksamheten. Målsättningarna är att stödja delaktighet, att utveckla sociala färdigheter, att producera den egna kulturen, att stödja hobbyverksamhet, att främja fostringsarbetet mellan hem och skola samt att öka elevkänedom. Skolans klubbverksamhet stödjer även utvecklingen av skolans verksamhetskultur för att öka välbefinnande.

Delfaktorerna i en klubbverksamhet av god kvalitet ur skolverksamhetens synvinkel finns listade i läroplanens målsättningar. Då man utvärderar kvalitetsfaktorer i skolans klubbverksamhet är det viktigt att uppmärksamma åtminstone tre olika sätt att närma sig temat: individens alltså klubbmedlemmens synvinkel, samhällets alltså skolans synvinkel och verksamhetens verkställes alltså kommunens synvinkel.

Undervisningens verkställes minneslista över en klubbverksamhet av god kvalitet består framför allt av planmässighet på alla nivåer, nivån på samarbetet mellan förvaltningsstyrelser, organisationer och övriga verksamma organ samt att skolans klubbverksamhet och dess påverkan på planering och förverkligande värderas.

Som utgångspunkt för åtgärdsrekommendationer är att varje barn i grundskoleåldern ska få möjlighet att delta i hobbyverksamhet i skolan under hela den grundläggande utbildningen i form av klubbverksamhet som skolan erbjuder. Åtgärdsrekommendationerna tar ställning till lagstiftning, grunderna för den grundläggande utbildningens läroplan, resurser, utvecklingsprogram som ökar välbefinnandet hos barn och unga, lärarutbildningen, fortbildning för lärare, examina för skolgångsbiträden och ledare för morgon- och eftermiddagsverksamhet, examina inom ungdoms- och kulturområdet, regelbunden kvantitativ och kvalitativ uppföljning och utvärdering samt upprättande av en nationell ledningsgrupp.

Ämnesord

skolans klubbverksamhet, kvaliteten på skolans klubbverksamhet, välbefinnandet bland barn och unga, hobbyverksamhet

Summary

The aim of the club activity of the school is to endorse the development of the childhood and adolescence of the pupils in accordance with the law of the basic education. The extensive aim is to endorse the well-being of children and adolescents.

According to studies and investigations, hobby activities - and especially club activities that are realized in school environments - have a connection with the well-being of adolescents. The effect of the well-being implies that some factors, from the point of view of content and structure, are taken into consideration.

The club activity of the school is governed by the foundations of the law of the basic education as well as the curriculum of the basic education. Currently, the activity is also governed by the government platform and the political platform that is agreed upon the basis of the government platform. Furthermore Education and Research Development Plan 2007-2012 as well as Development Programme for Child And Youth Policy 2007-2011 form the lines for the club activity of the school on a national level.

Quality factors from the point of view of quality are those factors that in the activity's contents affect that you reach the aims that have been set for the club activity. The aims are to support participation, to develop social skills, to produce culture, to encourage hobby activity, to promote the collaboration between home and school concerning upbringing as well as to increase the pupil familiarity. The club activity of the school also supports the development of the school's operational culture for increasing well-being.

The factors of a club activity of good quality from the school's point of view are listed in the aims of the curriculum. When quality factors of the club activity of the school are evaluated, it is important to observe at least three different ways to approach the theme: the point of view of the individual i.e. the club member, the point of view of society i.e. the school and the point of view of the executor of the activity i.e. the municipality.

The memorandum of club activity of good quality of the executors of the education mainly consists of systemic procedure on every level, the level of cooperation between the holding boards, organizations and other active institutions together with appreciation of the club activity of the school and its influence on planning and realization.

As a starting point for action plans is the possibility for every child of compulsory school age to participate in hobby activities at school during the length of the basic school through the club activity that the school offers. The action plans take up a position to legislation, the basis of the curriculum of the basic education, resources, development plans that increase the well-being of children and adolescents, the teacher's education, further education for teachers, the exams of school assistants and evening- and morning activities, exams within the field of adolescence and culture, regular quantitative and qualitative follow-up and grading as well as establishing a national management group.

Topic words

club activity of the school, the quality of the club activity of the school, the well-being of children and adolescents, hobby activity

Sisällysluettelo

Esipuhe	7
I LAATU KOULUN KERHOTOIMINNASSA	8
Laadukas kerhotoiminta edistää hyvinvointia	8
Rakenteelliset laatutekijät	9
Sisällölliset laatutekijät	12
- Koulun toimintakulttuurissa	12
- Koulun hyvinvoinnissa	14
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa	15
Kolme näkökulmaa kerhotoiminnan laatuun	17
II LAADUKAS KERHOTOIMINTA	
- MUISTILISTA OPETUKSEN JÄRJESTÄJÄLLE	21
III KOULUN KERHOTOIMINNAN KEHITTÄMISEN	
TOIMENPIDEOHJELMA 2010-2014	23

Esipuhe

Koulun kerhotoimintaa ja kodin ja koulun yhteistyötä kehitetään osana Perusopetus paremmaksi –ohjelmaa vuosille 2008-2011. Kehittämistyöhön vuosille 2008 – 2009 mukaan kutsuttiin koulun kerhotoimintaa ja kodin ja koulun yhteistyötä kehittävät keskeiset järjestötoimijat.

Järjestötoimijat huolehtivat käytännön toiminnasta, minkä kerhotoiminnan elvyttäminen ja paikoin henkiin herättäminen vaativat Opetushallituksen koordinoitua toimintaa ja vastatessa kunnille myönnettävistä valtion erityisavustuksista.

Kädessäsi olevaan julkaisuun on koottu vankasta kokemuksesta kumpuava näkemys, joka avaa näkökulmia koulun kerhotoiminnan järjestämiseen liittyviin niin rakenteellisiin tekijöihin kuin laadukkuuteen vaikuttaviin seikkoihin.

Keskustelujen ja pohdintojen tuotoksena syntyi allekirjoittaneiden tahojen näkemys tarvittavista toimenpiteistä, jotka turvaavat koulun kerhotoimintaan liittyvät hyvinvointivaikutukset koko koulu yhteisössä.

Helsingissä 15.12.2009

Kerhokeskus – koulutyön tuki ry
Koululiikuntaliitto KLL ry
Suomen Vanhempainliitto ry
Förbundet Hem och skolan i Finland rf
Sydkustens landskapsförbund rf
Lapsiasiavaltuutettu
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry

I LAATU KOULUN KERHOTOIMINNASSA

Laadukas kerhotoiminta edistää hyvinvointia

Koulun kerhotoiminnan tavoite on tukea lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä perusopetuslain mukaisesti. Kerhotoiminta on määritelty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa ja sen tavoitteeksi on asetettu kokonaisvaltaisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen. Koulun kerhotoimintaa ei siis tule ymmärtää vain koulun työn täydentäjänä, vaan se tulee nähdä omalta osaltaan opetussuunnitelman toteuttajaksi. Samalla koulun kerhotoiminta tulee nähdä osana kunnan nuoriso- ja vapaa-ajanpalveluiden kokonaisuutta ja laajemmin yhdeksi ehkäisevän lastensuojelun toimintamuodoksi ja toimijaksi. Laadukas kerhotoiminta toteuttaa näitä tavoitteita. Tässä asiakirjassa määritellään yksityiskohtaisesti, mitä on laatu kerhotoiminnassa ja kuinka sitä tulisi toteuttaa, jotta tavoitteet voidaan saavuttaa.

Kerhotoiminnan laatuun vaikuttavat rakenteelliset ja sisällölliset tekijät. Rakenteellisia tekijöitä ovat säädöksiin ja hallintoon liittyvät seikat, kuten lainsäädäntö, normit, kansallinen, alueellinen ja kunnallinen organisoituminen ja rahoitus. Näihin lukeutuvat myös tila- ja ohjaajaresurssit. Sisällöllisiä tekijöitä ovat kerhonohjaukseen liittyvät tekijät, kuten kerhonohjaajan osaaminen, oppilaiden osallisuus kerhon sisältöjen suunnitteluun ja sisältöä ohjaavan prosessin laadukkuus. Sisällöllisiä laatutekijöitä voidaan tarkastella niin ikään kansallisella, alueellisella, kunnallisella ja koulukohtaisella tasolla. Näkökulmana on tuolloin, kuinka eri hallinnon tasoilla tuotetut sisällölliset palvelut tukevat toiminnan sisältöjen ja menetelmien kehittymistä.

Tutkimusten ja selvitysten mukaan harrastuksilla ja etenkin kouluympäristössä toteutettavalla kerhotoiminnalla on selvä yhteys lasten ja nuorten hyvinvointiin. Niissä on havaittu positiivinen korrelaatio kerhoihin osallistumisen ja koulunesteyksen välillä, koska koulumyönteisyys lisääntyy. Edelleen kerhotoiminta kehittää sellaisia sosiaalisia valmiuksia, joita tarvitaan elämänhallintataitoina aina. Tutkimukset nostavat esiin selkeitä rakenteellisia ja sisällöllisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat toiminnan laadukkuuteen. Mahoneyn ja Stattinin mukaan (2000) harrastustoiminnalla on myönteisiä vaikutuksia lapseen ja varhaisnuoreen, jos se sisältää seuraavia asioita:

- kehittää taitoja
- kannustaa yhteistyöhön
- antaa onnistumisen ja valmiiksi saamisen kokemuksia
- tuottaa mielihyvää
- on järjestäytynyttä
- on säännöllistä
- tarjoaa aikuissuhteen

Amerikkalaisten tutkimusten perusteella voi todeta, että ilman laadunvalvontaa ryhmistä voi tulla liian suuria, meluisia ja väkivaltaisia ja niistä puuttuu kiinnostava tekeminen. Merkittäviä tekijöitä ovat myös ohjaajien koulutustausta ja -taso sekä ohjattavan sisältöalueen hallinta.¹

Rakenteelliset laatutekijät

Koulun kerhotoimintaan vaikuttavia rakenteellisia tekijöitä ovat lainsäädäntö, rahoitus ja hallinto. Laadukkaan kerhotoiminnan toteuttaminen edellyttää muutoksia myös näissä rakenteellisissa tekijöissä.

Tällä hetkellä koulun kerhotoimintaa ohjaava normipohja on perusopetuslaki ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Perusopetuslain 47 § mukaan koulussa voi olla kerhotoimintaa. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan ”koulun kasvatusta ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää kerhotoimintaa. Kerhotoiminnan tulee tukea oppilaan eettistä ja sosiaalista kasvua sekä itsensä monipuolista kehittämistä. Kerhotoiminnan tarkoituksena on edistää myönteisten harrastusten viriämistä sekä antaa oppilaalle mahdollisuus muuhunkin kuin tavanomaiseen koulutyöhön turvallisessa ja rauhallisessa ympäristössä. Kerhotoiminnan tulee tarjota monipuolista, lasta ja nuorta arvostavaa toimintaa sekä tilaisuuksia myönteiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten lasten kanssa. Kerhotoiminnan järjestämisen periaatteet tulee kirjata opetussuunnitelmaan. Kerhot ovat oppilaille vapaaehtoisia.”²

Kerhotoiminnan tavoitteet ovat em. asiakirjan mukaan:

- kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen
- lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen
- mahdollisuuden antaminen sosiaalisten taitojen kehittämiseen ja yhteisöllisyyteen kasvamiseen
- mahdollisuuden antaminen onnistumisen ja osaamisen kokemukseen
- luovan toiminnan ja ajattelun kehittäminen
- lasten ja nuorten kannustaminen tuottamaan omaa kulttuuriaan
- mahdollisuus oppilaan tuntemisen lisäämiseen
- harrastuneisuuden tukeminen ja myönteisten harrastusten edistäminen.³

¹ Pulkkinen ja Launonen 2005, 25.

² POPS 2004, 25.

³ POPS 2004, 25.

Lainsäädännön ohella muita rakenteellisiin tekijöihin vaikuttavia asiakirjoja ovat hallitusohjelma ja sen lasten, nuorten ja perheiden politiikkaohjelma, sekä hallituskausittain uudistettavat koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma ja nuorisolain kirjauksista tehtävä lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma.

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa 2007–2011 asetetaan tavoite tarjota jokaiselle peruskouluikäiselle innostava ja kehittävä harrastus. Samalla huolehditaan kuntien toimivasta perusrakenteesta nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntapalvelujen tukemiseksi ja järjestämiseksi. Tavoitteen toteuttamiseksi kouluja hyödynnetään tehokkaasti harrastamisen paikkoina ja niin että 3.–10.-luokkalaisilla on mahdollisuus osallistua kerhotoimintaan vähintään kerran viikossa.

Tavoitteena on monipuolinen koulun kerhotoiminta, joka toteutetaan yhteistyössä opetus-, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimen sekä kunnassa toimivien lapsi-, nuoriso- ja liikuntajärjestöjen sekä yritysten ja seurakunnan kesken.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 2007–2012 todetaan, että koululaisten kerhotoiminnassa kiinnitetään huomiota sen monipuolistamiseen.

Harrastustoiminta on huomioitu merkittäväksi lasten ja nuorten hyvinvointia edistäväksi tekijäksi myös poliittisissa asiakirjoissa⁴. Erityisesti koulun kerhotoiminta on havaittu tasa-arvoiseksi tavaksi ulottaa harrastukset kaikkien lasten ja nuorten ulottuville⁵. Opetusministeriö on asettanut koulun kerhotoiminnan kehittämisen tavoitteeksi turvata jokaiselle perusopetusikäiselle mahdollisuuden ainakin yhteen kerhoharrastukseen läpi koko perusopetuksen⁶.

Vuoden 2009 alussa voimaan tulleen lastensuojelulain mukaan kuntien on laadittava lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Tämän lainkirjauksen nojalla paikallisten viranomaisten on kyettävä hahmottamaan eri hallinnonalojen toimenpiteet lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Se edellyttää hallintokuntien yhteistyötä ja kykyä ymmärtää ja tunnistaa hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä. Lapset ja nuoret on nähtävä yhtenä kohderyhmänä, joille suunnattujen palvelujen kattavuutta viranomaisten tulisi harkita yhdessä. Koulun ja sen piirissä tarjottujen palvelujen, kuten oppilashuollon, koulun kerhotoiminnan sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee olla mukana näissä hyvinvointisuunnitelmissa selkeinä linjauksina.

⁴ Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelma 19.4.2007.

⁵ Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2007–2011.

⁶ Opetusministeriön toimeenpanomuistio 10.4.2009 Koulun kerhotoiminnan kehittämisen

Yhteydet kunnan kehittämissohjelmiin

- koulun kerhotoiminta on osa kunnan lapsi- ja nuorisopolitiikkaa ja siihen laadittavia kehittämissohjelmia
- koulun kerhotoiminta sisällytetään myös muihin kunnassa laadittaviin kehittämissohjelmiin ml. kouluverkko-ohjelmat, kuntalaisten terveyteen liittyvät ohjelmat jne.

Koulun tasolla merkittäviä rakenteellisia tekijöitä ovat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa koulun yhteyteen määriteltyjen tekijöiden nivominen koulun kerhotoimintaan. Näitä ovat koulun oppilashuoltoryhmän ja opetus henkilöstön yhteistyö kerhotoiminnasta hyötyvien nuorten tunnistamisessa, aamu- ja iltapäivätoiminnan nivominen osaksi koulun tavoitteista kasvatustyötä, kodin ja koulun yhteistyö sekä perusopetuslakiin kirjattu mahdollisuus perusopetuksen oppilaskuntiin. Ottamalla oppilaskunnat rakenteelliseksi osaksi koulun kerhotoiminnan suunnittelua ja arviointia, voidaan edistää perusopetuksen opetussuunnitelmassa mainittuja tavoitteita kansalaiseksi kasvattamisessa sekä nuorisolain tavoitetta osallisuuden lisäämiseksi⁷. Nämä sisällöt on kirjattava koulun opetussuunnitelmaan ja niiden vuotuinen toteutus suunnitelma koulun työsuunnitelmaan.

Resurssit

- koulun kerhotoiminnan resurssit turvataan kunnan budjetoinnissa
- resurssien riittävyttä arvioidaan vuosittain kerhotoiminnan toteuttajilta saatujen palautteiden pohjalta
- kerhotoiminta mielletään yhdeksi kunnan peruspalveluksi
- koulun kerhotoiminnalle on resursseja myös hallinnossa

Poikkihallinnollisuus

- koulun kerhotoimintaa tarkastellaan kunnassa poikkihallinnollisesti
- kunnan ohjausryhmään kuuluvat edustajat ainakin sivistys- ja opetustoimesta, nuorisotoimesta, sosiaali- ja terveystoimisesta, teknisestä toimesta ja nuorten vaikuttajaryhmästä

Koulun kasvatustehtävää tukevat toimenpiteet ja sisällöt, kuten kodin ja koulun yhteistyö ja koulun kerhotoiminta on sisällytettävä opettajankoulutukseen, jonka tulee antaa valmistuville opettajille riittävät valmiudet näiden tehtävien hoitamiseen. Jo ammatissa olevien opettajien osalta riittävästä osaamisesta on huolehdittava täydennyskoulutusvelvoitteen kautta.

Rakenteellisten laatutekijöiden arviointia on suoritettava kaikilla hallinnon tasoilla määrävuosin toteutettavalla arvioinnilla. Tämän keskiössä ovat lasten ja nuorten tasa-arvoinen mahdollisuus osallistua kerhotoimintaan ja hallinnon rakenteellisten esteiden poistaminen.

⁷ Nuorisolaki 2006, 8 §.

Sisällölliset laatutekijät

Kerhotoiminnan sisällöllisiä laatutekijöitä ovat ne tekijät, jotka toiminnan sisällöissä keskeisesti vaikuttavat kerhotoiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet kuvaavat kerhotoiminnassa huomioon otettavien rakenteellisten tekijöiden kautta myös sisältöön liittyviä tekijöitä. Näitä ovat osallisuuden tukeminen, sosiaalisten taitojen kehittäminen, oman kulttuurin tuottaminen, harrastuneisuuden tukeminen, kodin ja koulun kasvatuskumppanuuden edistäminen ja oppilaantuntemuksen lisääminen.

Koulun toimintakulttuurissa

Koulun kerhotoiminnan tulisi lisäksi tukea koulun toimintakulttuurin kehittämistä ja edesauttaa koulun hyvinvoinnin lisäämistä. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet kuvaavat koulun toimintakulttuuria seuraavasti:

”Koulun toimintakulttuuri vaikuttaa merkittävästi koulun kasvatukseen ja opetukseen ja sitä kautta oppimiseen. Tavoitteena on, että koulun kaikki käytännöt rakennetaan johdonmukaisesti tukemaan kasvatus- ja opetustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Toimintakulttuuriin kuuluvat kaikki koulun viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin koulutyön laatu perustuu. Toimintakulttuuriin kuuluu myös oppituntien ulkopuolinen koulun toiminta kuten juhlat, teemapäivät sekä erilaiset tapahtumat. Koulun kasvatustavoitteiden ja arvojen sekä aihekokonaisuuksien tulee konkretisoitua toimintakulttuurissa. Tavoitteena on toimintakulttuuri, joka on avoin ja vuorovaikutteinen sekä tukee yhteistyötä niin koulun sisällä kuin kotien ja muun yhteiskunnan kanssa. Myös oppilaalla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen.”⁸

Toimintakulttuuri on laaja ja moniulotteinen kokonaisuus, joka edellyttää johdonmukaisuutta käytäntöjen rakentamisessa. Vaatimus aihekokonaisuuksien konkretisoitumisesta koulun toimintakulttuurissa avaa useita näkökulmia siihen, mitä koulun kerhotoiminnan tulisi olla ja miten se tulisi toteuttaa.⁹

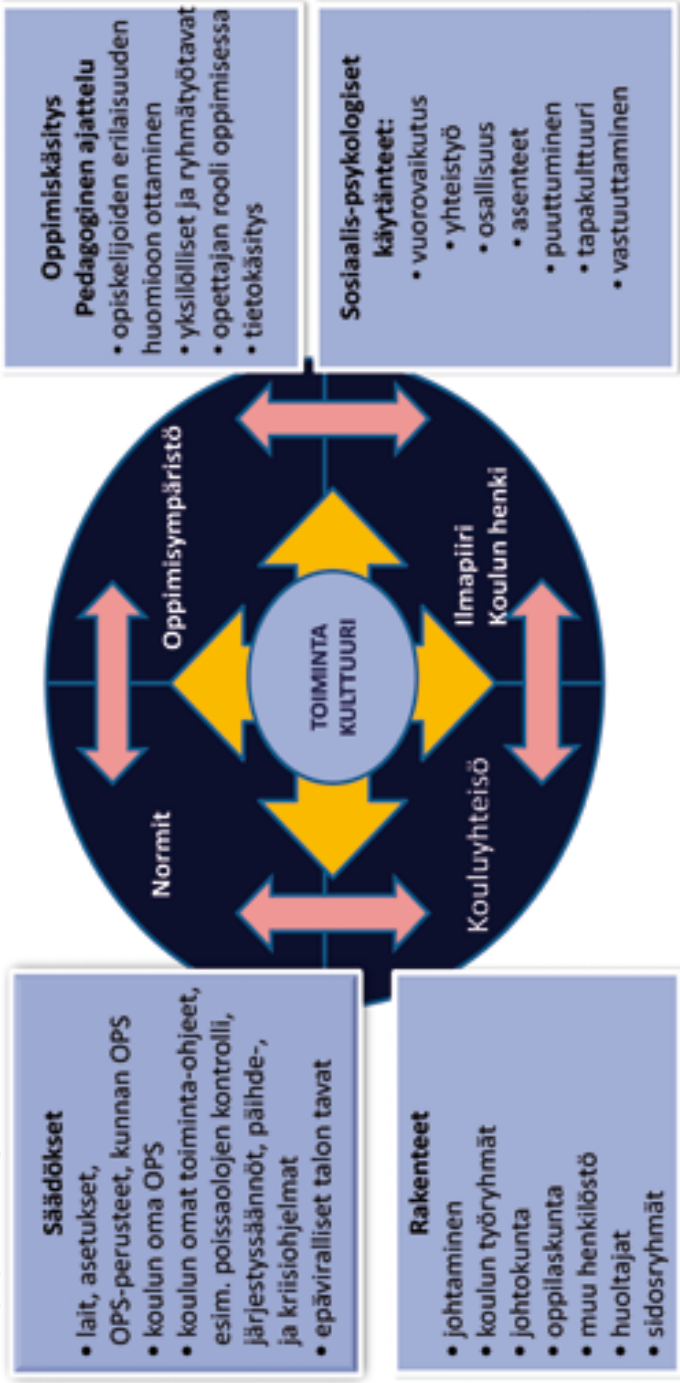
⁸ POPS 2004, 16.

⁹ Aihekokonaisuudet ovat seuraavat: Ihmisenä kasvaminen, kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, viestintä ja mediataito, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys, vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta, turvallisuus ja liikenne sekä ihminen ja teknologia.

Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on kaikkien niiden erilaisten ajattelu- ja toimintatapojen, ohjaavien käsitysten ja arvostusten kokonaisuus, joka muodostaa opiskeluympäristön perustan. Toimintakulttuuria voivat työyhteisön jäsenet aktiivisesti kehittää.

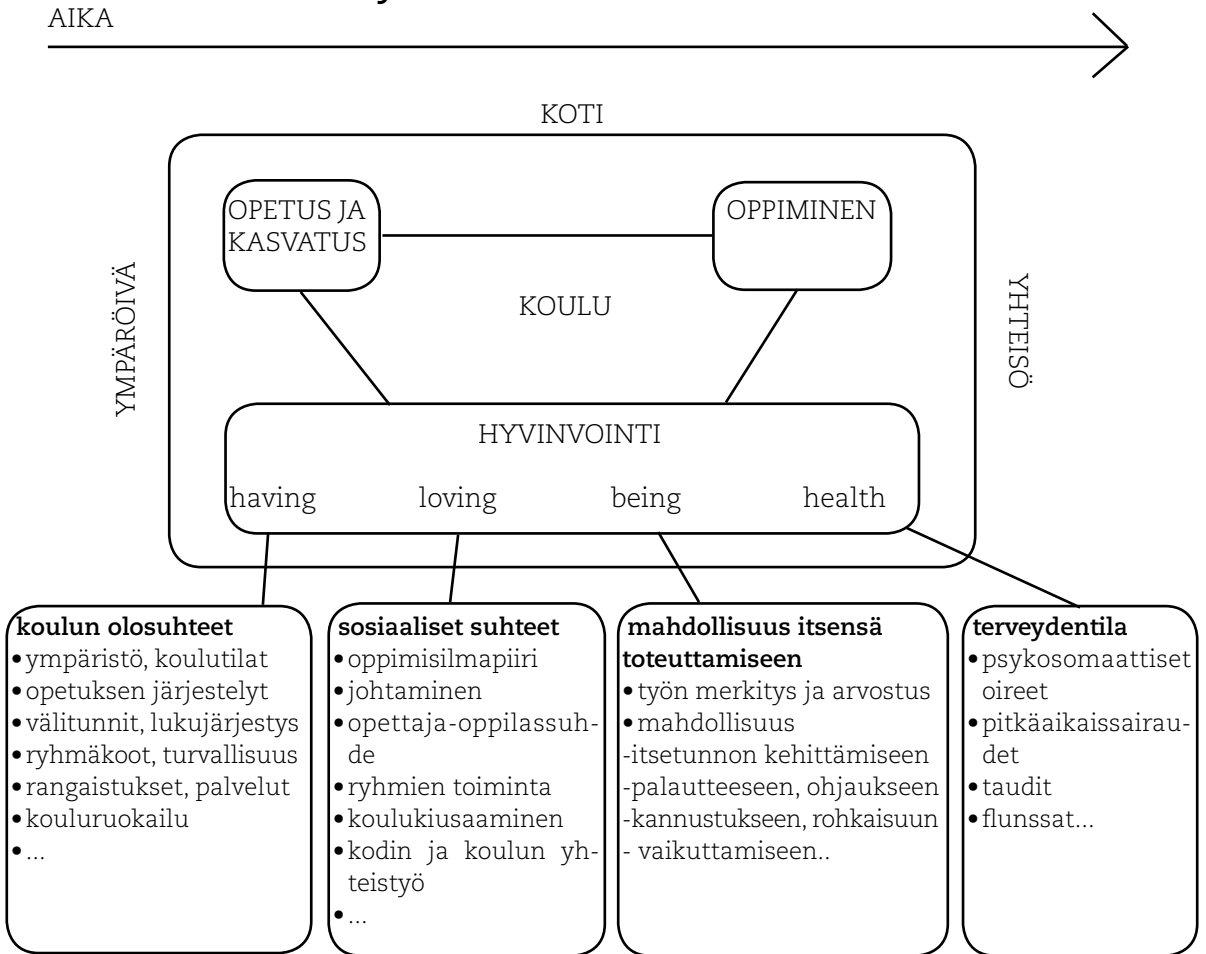
Lähde: Opetushallitus
Jäsenyys perustuu Helsingin kaupungin opetussuunnitelmatyöhön

Koulun hyvinvoinnissa

Koulun hyvinvointia voidaan arvioida ja kehittää seuraavien ulottuvuuksien kautta:¹⁰

having = koulun olosuhteet
loving = sosiaaliset suhteet
being = itsensä ilmaiseminen
health = terveyden tila

Hyvinvointi koulussa

¹⁰ www.edu.fi

Koulun kerhotoiminta on osa koulun olosuhteita. Kehittämällä ja parantamalla koulun kerhotoimintaa voidaan olennaisesti vaikuttaa koulun hyvinvoinnin muihin osatekijöihin siis sosiaalisiin suhteisiin, mahdollisuuteen itsensä toteuttamiseen ja terveydentilaan.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

Koulun kerhotoiminta on laadukasta, kun perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita sovelletaan koulun kerhotoiminnan näkökulmasta seuraavasti:

Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen

- Kerhotoiminta tukee paikallisen opetussuunnitelman kasvatustavoitteita ja arvoja.
- Vanhemmilla ja koululla on yhteinen näkemys kerhotoiminnan hyvinvointitekijöistä.
- Vanhemmat ovat mukana kerhotoiminnan suunnittelussa, arvioinnissa ja mahdollisuuksien mukaan toteuttamisessa ja osallistumiseen kannustamisessa.
- Koulun kerhotoiminta vahvistaa kodin ja koulun kasvatuskumppanuutta ja yhteistyön käytäntöjä.
- Kerhotoiminta tarjoaa oppilaille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen

- Koulun kerhotoiminnan oleellisena osana on lasten ja nuorten osallistuminen toiminnan suunnitteluun ja arviointiin.
- Lasten ja nuorten näkemykset huomioidaan koulun kerhotoiminnan toteuttamisessa kaikilla tasoilla.
- Lasten ja nuorten tekemiä aloitteita ja ehdotuksia arvostetaan, dokumentoidaan, toteutetaan ja tuodaan esille.
- Kerhotoiminta on toteutettu yhdessä lasten ja nuorten kanssa – lapset ja nuoret eivät ole vain ”asiakkaita” kerhotoiminnassa.

Mahdollisuuden antaminen sosiaalisten taitojen kehittämiseen ja yhteisöllisyyteen kasvamiseen

- Koulun kerhotoiminta on toteutettu siten, että se antaa mahdollisuuden eri ikäisten oppilaiden yhteistoimintaan.

- Kerhosisällöt on rakennettu siten, että ne vahvistavat lasten ja nuorten yhteistoimintaa.
- Koko koulu yhteisö jakaa ymmärryksen koulun kerhotoiminnan merkityksestä koulun hyvinvoinnille ja osallistuu sen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.
- Kerhotoiminnan fyysinen ja psyykinen turvallisuus on varmistettu.

Mahdollisuuden antaminen onnistumisen ja osaamisen kokemukseen

- Koulun kerhotoiminnan sisällöt ja työtavat on suunniteltu siten, että kaikki toimintaan osallistuvat kokevat onnistumisen ja osaamisen kokemuksia.
- Kerhonojaja vahvistaa onnistumisen kokemuksia antamalla kannustusta harrastuksessa.
- Kerhojen toiminnassa on huomioitu oppilaiden yksilölliset tarpeet.
- Kerhotoiminnassa ei ole kilpailu- ja/tai vertailuasetelmaa.

Luovan toiminnan ja ajattelun kehittäminen

- Koulun kerhotoiminnan sisällöt ja työtavat ovat joustavia.
- Kerhojen ohjelmissa toteutetaan lasten ja nuorten omia ideoita.
- Kerhonojaja ymmärtää kerholaisten ihmettelyn ja kyselyn merkityksen ajattelun kehittämisessä.
- Taiteen perusopetuksen tuomat mahdollisuudet kerhotoimintaan on hyödynnetty.

Lasten ja nuorten kannustaminen tuottamaan omaa kulttuuriaan

- Koulun kerhovalikoimassa on lapsia ja nuoria kiinnostavia ja innostavia aiheita ja teemoja.
- Kerhotoimintaan otetaan mukaan uusia ja haastaviakin ilmaisuvälineitä.
- Kerhotoiminnassa kuunnellaan herkillä korvalla lasten ja nuorten ideoita ja ajatuksia.

Mahdollisuus oppilaan tuntemisen lisäämiseen

- Kerhotoiminnan sisällöt ja toteutustavat suunnitellaan siihen osallistuvien oppilaiden yksilöllisten tarpeiden mukaan.
- Oppilashuoltoryhmä ymmärtää kerhotoiminnan mahdollisuudet syrjäytymisen ehkäisyssä, sosiaalisten taitojen tukemisessa ja myös lahjakkuuden tukena, ja systemaattisesti pohtii, ketkä hyötyisivät kerhotoiminnasta ja ohjaa heitä kerhotoimintaan.
- Koulun kerhotoiminnan ohjaajina työskentelee myös oman koulun opettajia ja muuta henkilökuntaa.

Harrastuneisuuden tukeminen ja myönteisten harrastusten edistäminen

- Koulun kerhotoiminta on pitkäjänteistä ja ennakoitavaa.
- Koulun kerhotoiminnan valikoima on monipuolinen ja käsittää useita eri harrastuslajeja.
- Koulun kerhotarjottimella on mukana erityisesti sellaisia harrastuksia, joita ei paikkakunnalla voi muuten harrastaa.

Kolme näkökulmaa kerhotoiminnan laatuun

Opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen lisäksi laadun tarkastelunäkökulman voi laajentaa seuraaviin kolmeen eri tasoon:

- yksittäisen oppilaan kohtaamaan toimintaan,
- kouluun kerhotoimintaa toteuttavana tahona sekä
- kuntaan koulun kerhotoiminnan mahdollistajana.

KERHOLAISEN NÄKÖKULMA

TURVALLISUUS	PITKÄJÄNTEISYYS
OSALLISUUS	SISÄLTÖ/TYÖTAVAT

Turvallisuus

- kerhotoiminnan fyysiset riskit on kartoitettu ja minimoitu, esim. liikuntavälineet ovat turvalliset, kerhotila on soveltuva ko. kerhon toiminnalle, pelastussuunnitelma on kerhonohjaajan tiedossa
- koulun ulkopuolinen ohjaaja on perehdytetty koulun käytäntöihin
- kerhotoiminnassa ketään ei kiusata, kerhonohjaaja on sitoutunut koulussa toteutettavaan kiusaamista ehkäisevään malliin (psykykinen turvallisuus)
- kerhonohjaajalla on riittävät ja ajanmukaiset taidot kerhonohjaajuudesta (sosiaalinen turvallisuus)
- kerholaisten vanhemmat tuntevat kerhon toimintatavat

Pitkäjänteisyys

- kerhotoiminta on suunnitelmallista, vuosittaista toimintaa
- pitkäjänteinen kerhotoiminta tekee mahdolliseksi valmiiksi saamisen tunteen
- pitkäjänteinen aikuiskontakti luo turvaa ja luottamusta

- kehittää aidosti oppilaan taitoja ja luo mahdollisuuden elinikäisen harrastuksen löytämiseen
- kerhotoiminta on oppilaan koko kouluajan huomioiva suunnitelmallinen prosessi, joka sisältää myös toiminnan säännöllisen arvioinnin ja kehittämisen

Osallisuus

- oppilasta kuunnellaan kerhoissa ja kerhoista
- oppilaiden ajatukset, tunteet ja mielipiteet otetaan huomioon
- oppilaat osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja arviointiin
- kerhotoiminta on maksutonta ja vapaaehtoista

Sisällöt/työtavat

- kerhon sisällöt tukevat oppilaan kasvua ja kehitystä eettisesti vastuuntuntoiseen yhteiskunnan jäsenyyteen
- kerhon sisällöissä annetaan mahdollisuus vapaaseen yhdessä oloon turvallisen aikuisen läsnäollessa sekä toimintaan ilman suorituspainetta
- työtavoissa huomioidaan leikin ja suorituspainetta vapaa yhdessäolon merkitys
- työtavat ovat monipuolisia

KOULUN NÄKÖKULMA

SUUNNITELMALLISUUS	MONIPUOLISUUS
ARVIOINTI	TAVOITTEET

Suunnitelmallisuus

- koulun kerhotoiminta on osa koulun opetussuunnitelmaa ja vuosittaista työsuunnitelmaa
- koulun kerhotoiminta on oleellinen osa koulun yleistä opiskelun tukea
- koulun kerhotoiminta huomioi eri vähemmistöryhmien erityistarpeet erityisesti kielellisten valmiuksien vahvistamisessa sekä äidinkielessä että suomenkielessä
- kerhotoiminta huomioidaan oppilaiden lukujärjestyksiä ja koulukuljetusten aikatauluja laadittaessa

Monipuolisuus

- koulun kerhotarjotin on monipuolinen
- kerhotarjottimia laaditaan yhteistyössä lähikoulujen kanssa
- kerhotarjotin sisältää sellaisia harrastusaloja, joita lapset ja nuoret eivät muutoin voi paikkakunnalla harrastaa

Arviointi

- koulun kerhotoiminnan arviointiin osallistuvat koulun henkilökunta, kerhohjoajat, oppilaat ja vanhemmat
- arviointia hyödynnetään suunnitelmallisesti koulun toiminnan kokonaisvaltaisessa kehittämisessä ja erityisesti kerhotoiminnan kehittämisessä
- arviointi liitetään koulun toimintakulttuurin ja koulun hyvinvoinnin arviointiin

Tavoitteet

- koulun kerhotoiminnan tavoitteista käydään keskustelua opetuksenjärjestäjän ja kouluyhteisön kanssa ml. oppilashuoltoryhmä, vanhemmat ja muu lähiyhteisö
- koulun kerhotoiminnan tavoitteita tarkastellaan vuosittain

KUNNAN NÄKÖKULMA

RESURSSIT	KEHITTÄMINEN/ SITOTUMINEN
POIKKI- HALLINNOLLISUUS	YHTEYDET KUNNAN KEHITTÄMISOHJELMIIN

Resurssit

- koulun kerhotoiminnan resurssit turvataan kunnan budjetoinnissa
- resurssien riittävyyttä arvioidaan vuosittain kerhotoiminnan toteuttajilta saatujen palautteiden pohjalta
- kerhotoiminta mielletään yhdeksi kunnan peruspalveluksi
- koulun kerhotoiminnalle on resurssia myös hallinnossa

Kehittäminen/sitoutuminen

- koulun kerhotoiminta on opetuksenjärjestäjän strateginen työkalu koulun hyvinvoinnin parantamisessa

- kerhotoiminnan syrjäytymistä ennaltaehkäisevä vaikutus ymmärretään kunnan kaikilla toimialoilla osana lasten ja nuorten hyvinvointipalveluja
- kunta vastaa koulun kerhotoiminnan arvioinnista
- koulun kerhotoimintaa kehitetään systemaattisen arvioinnin pohjalta
- koulutilojen korjauksissa ja uusia kouluja rakennettaessa otetaan huomioon myös koulun kerhotoiminnan tarpeet
- kunta turvaa kaikkien peruskoululaisten tasa-arvoisen mahdollisuuden osallistua koulun kerhotoimintaan ja muuhun harrastustoimintaan
- kunta huolehtii hallintokuntien välisestä yhteistyöstä koulun kerhotoiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa

Poikkihallinnollisuus

- koulun kerhotoimintaa tarkastellaan kunnassa poikkihallinnollisesti
- kunnan ohjausryhmään kuuluvat ainakin sivistys- ja opetus-toimesta, nuorisotoimesta, sosiaali- ja terveystoimisesta sekä teknisestä toimesta

Yhteydet kunnan kehittämisohjelmiin

- koulun kerhotoiminta on osa kunnan lapsi- ja nuorisopolitiikkaa ja siihen laadittavia kehittämisohjelmia
- koulun kerhotoiminta sisällytetään myös muihin kunnassa laadittaviin kehittämisohjelmiin ml. kouluverkko-ohjelmat, kuntalaisten terveyteen liittyvät ohjelmat jne.

II LAADUKAS KERHOTOIMINTA - MUISTILISTA OPETUKSEN JÄRJESTÄJÄLLE

Laadun kehittämisen kysymyksiä

1. Miten opetuksen järjestäjä on huolehtinut koulun kerhotoiminnan suunnittelusta ja kehittämisestä kunnassa ja koulussa?
2. Miten opetuksen järjestäjä, opettajat, kerhonojajaajat, oppilashuollon henkilöstö, oppilaat ja oppilaiden huoltajat osallistuvat kerhotoiminnan suunnitteluun?
3. Miten koulun kerhotoimintaa kehitetään yhteistyössä kouluyhteisön ja keskeisten eri hallinnonalojen kuten eri hallinnonalojen viranomaisten kanssa?
4. Miten kerhotoiminnan toteutumista arvioidaan?

Laatutekijän kuvaus

- Koulun kerhotoiminta tukee lapsen ja nuoren tasapainoista kasvua ja kehitystä. Kerhotoiminnan avulla voidaan vahvistaa kodin ja koulun kasvatuskumppanuutta ja yhteistyötä.
- Kerhotoiminta tukee lasten ja nuorten osallisuutta. Lapset ja nuoret otetaan mukaan kerhotoiminnan sisältöjen suunnitteluun ja toiminnan ohjaukseen käytetään osallistavia ja vuorovaikutteisia työtapoja.
- Kerhotoiminta tukee lasten ja nuorten sosiaalisten taitojen kehittymistä ja kasvattaa yhteisöllisyyteen. Monipuolinen kerhovalikoima tasa-arvoistaa lasten ja nuorten mahdollisuutta harrastuksiin ja opetusryhmärajat ylittävien ystävyysuhteiden syntyyn.
- Monipuolinen kerhotoiminta antaa mahdollisuuden onnistumisen ja osaamisen kokemuksiin. Kerhotoiminta vaikuttaa suotuisasti koulumenestykseen ja koulussa koettuun hyvinvointiin.

Laatukriteerit

Opetuksen järjestäjä:

- määrittelee paikallisessa opetussuunnitelmassa ja koulun työsuunnitelmassa koulun kerhotoiminnan tavoitteet ja toimintatavat
- huomioi kunnan lapsia ja nuoria ja heidän hyvinvointiaan koskevissa strategisisissä asiakirjoissa ja päätöksissä koulun kerhotoiminnan
- resursoi kerhotoimintaa siten, että sille asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa
- huolehtii toiminnan monipuolisuudesta
- huolehtii koulutilojen saamisesta kerhojen käyttöön
- tekee yhteistyötä eri yhteistyökumppaneiden, kuten vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen oppilaitosten sekä kunnan eri toimialojen kanssa laadukkaana ja monipuolisen kerhotarjonnan aikaansaamiseksi
- arvioi kerhotoiminnan laajuutta, toteutumista ja kehittämistarpeita

Koulu:

- huolehtii koulun työsuunnitelmassa koulun kerhotoiminnan suunnitelmallisesti, tavoitteisesti ja riittävästi mitoitettuna. Sen suunnitteluun ja toteutukseen osallistuu koko kouluyhteisö.
- osallistaa koulun oppilaskunnan kerhotoiminnan suunnitteluun ja arviointiin
- huomioi koulun kerhotoiminnan oppilashuollon näkökulmasta ja koulun oppilashuoltoryhmä osallistuu kerhotoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen
- huomioi lahjakkaiden nuorten tarpeet kerhotoiminnan suunnittelussa

Toiminnan kehittäminen

- kunnan ja koulun opetussuunnitelma
- lukuvuosisuunnitelma
- kehittämissuunnitelma
- oppilaskuntatoiminta
- kunnan muut osallisuutta ja hyvinvointia edistävät asiakirjat ja toiminnot
- kunnan kiinteistösuunnitelma

III KOULUN KERHOTOIMINNAN KEHITTÄMISEN TOIMENPIDEOHJELMA 2010-2014

Kaikilla perusopetusikäisillä lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus harrastustoimintaan koululla läpi perusopetuksen koulussa tarjottavan kerhotoiminnan kautta.

Kerhotoiminnan merkitys lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja kouluhyvinvoinnin sekä koulun toimintakulttuurin kehittymisen kannalta tunnustetaan. Koulun kerhotoiminta, ja sen edustama non-formaali kasvatusta ymmärretään keskeiseksi tavaksi omaksua nk. avaintaitoja¹¹ koulussa. Samalla ymmärretään koulun kerhotoiminnan mahdollisuus kehittää koulun toimintakulttuuria, vahvistaa koulun hyvinvointia sekä oivalletaan koulun kerhotoiminta osaksi kuntien peruspalvelua.

Toimenpiteet

1. Perusopetuslain 47§ kirjaustamuutetaan siten, että koululla on kerhotoimintaa.
2. Koulun kerhotoiminta sisällytetään seuraaviin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin, joissa tarkemmin määritellään kerhotoiminnan kansalliset tavoitteet, laajuus ja oppilaiden oikeus kerhoharrastukseen. Kerhotoiminta kirjataan keskeiseksi menetelmäksi nk. avaintaitojen omaksumisessa.
3. Koulun kerhotoiminnan kansallisesta resursoinnista huolehditaan laajentamalla aamu- ja iltapäivätoiminnan lainsäädäntö soveltuen koskemaan koulun kerhotoimintaa ja varataan siihen riittävät varat.
4. Koulun kerhotoiminnan resurssitarve arvioidaan oppilasmäärän perusteella koko perusopetusaikaa vastaavaksi.

¹¹ Tony Wagnerin mukaan globaalissa ympäristössä selviytyäkseen yksilö tarvitsee nk. avaintaitoja. Hänen mukaansa keskeisiä avaintaitoja on seitsemän ja ne ovat: Ongelmanratkaisu ja kriittinen ajattelu (Problem-solving and critical thinking); Yhteistyökyky verkostoissa ja vaikuttamisella johtaminen (Collaboration across networks and leading by influence); Joustavuus ja muutososaaminen (Agility and adaptability); Kekseliäisyys ja yritteliäisyys (Initiative and entrepreneurship); Tehokas kirjallinen ja suullinen kommunikointi (Effective written and oral communication); Informaation hankkiminen ja analysoinnin osaaminen (Accessing and analyzing information); Uteliaisuus ja mielikuvitus (Curiosity and imagination). Lähde: <http://wiki.bath.ac.uk/display/charlescomelius/Tony+Wagner%27s+Seven+Survival+Skills>

5. Resurssit ohjataan kuntien käytettäväksi valtionosuusjärjestelmästä erillään olevalla lainsäädännöllä.
6. Koulun kerhotoiminta sisällytetään kaikkiin lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämistä tavoitteleviin kehittämisohjelmiin ja lainsäädäntöön myös nuoriso-, sosiaali- ja terveystoimen sekä kulttuuritoimen sektoreille.
7. Koulun kerhotoiminta ja muut koulun kasvatustehtävää tukevat toimenpiteet sisällytetään opettajankoulutukseen.
8. Huolehditaan täydennyskoulutusvelvoitteella ammatissa olevien opettajien osaamisen kehittämisestä koulun kerhotoiminnassa.
9. Sisällytetään koulun kerhotoimintaa ja kerhonohjauksen pedagogiikkaa koskevat osuudet koulunkäyntiavustajan ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan tutkintoihin.
10. Sisällytetään kerhonohjauksen pedagogiset perusteet ja koulun kerhotoiminnan erityispiirteet nuoriso- ja kulttuuritoimialan ohjaajien tutkintoihin.
11. Asetetaan koulun kerhotoiminnan seuranta- ja arviointi tehtäväksi vuosittain tehtävällä määrällisellä arvioinnilla ja kerran hallituskaudessa tehtävällä laadullisella arvioinnilla.
12. Toimenpideohjelmaa toteuttamaan asetetaan ohjausryhmä, jonka vastuulliset toimijat kutsutaan Opetusministeriöstä, Sosiaali- ja terveystoiministeriöstä, Opetushallituksesta, Terveystoimen ja hyvinvoinnin laitoksesta THL:stä, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:sta, Suomen Kuntaliitosta ja koulun kerhotoiminnan kehittämistyötä tehneistä järjestöistä Kerhokeskus - koulutyön tuki ry:stä, Koululiikuntaliitto KLL:stä, Suomen Vanhempainliitosta ja Förbundet Hem och Skola i Finland rf:stä ja Sydkustens Landskapsförbund:stä.

LÄHTEET

Kenttälä, M. 2009. Kerhotoiminnan laadun takana pedagogisesti ajatteleva ohjaaja. Teoksessa Kenttälä, M. ja Kesler, M. (toim.) 2009. Kerhotoiminta – osa kehittyvää ja hyvinvoivaa koulu. Helsinki 2009. 91-103.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2007–2012

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007–2011

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. (POPS) Opetushallitus. Vammala 2004.

Pulkkinen, L. ja Launonen, L. 2005. Eheytetty koulupäivä. Lapsilähtöinen näkökulma koulupäivän uudistamiseen. Helsinki 2005.

Pääministeri Matti Vanhanen II hallituksen ohjelma. 19.4.2007.

<http://wiki.bath.ac.uk/display/charlescornelius/Tony+Wagner%27s+Seven+Survival+Skills>, katsottu 4.12.2009.

Koulun kerhotoiminta on oleellista nähdä yhtenä lasten ja nuorten toimintaympäristönä, jossa voidaan tukea heidän kasvuaan ja hyvinvointiaan. Kerhotoiminta ei ole vain koulutyön täydentäjä vaan se toteuttaa omalta osaltaan opetussuunnitelmaa. Samalla koulun kerhotoiminta on osa kunnan nuoriso- ja vapaa-ajanpalveluiden kokonaisuutta. Koulun kerhotoiminta tulee ymmärtää laajemmin yhdeksi ehkäisevän lastensuojelun toimintamuodoksi ja toimijaksi.

Tähän julkaisuun on koottu vankkaan kokemukseen perustuva näkemys, joka avaa näkökulmia koulun kerhotoiminnan järjestämiseen liittyviin niin rakenteellisiin tekijöihin kuin laadukkuuteen vaikuttaviin seikkoihin.

Keskustelujen ja pohdintojen tuotoksena syntyi allekirjoittaneiden tahojen näkemys tarvittavista toimenpiteistä, jotka turvaavat koulun kerhotoimintaan liittyvät hyvinvointivaikutukset koko kouluyhteisössä.

